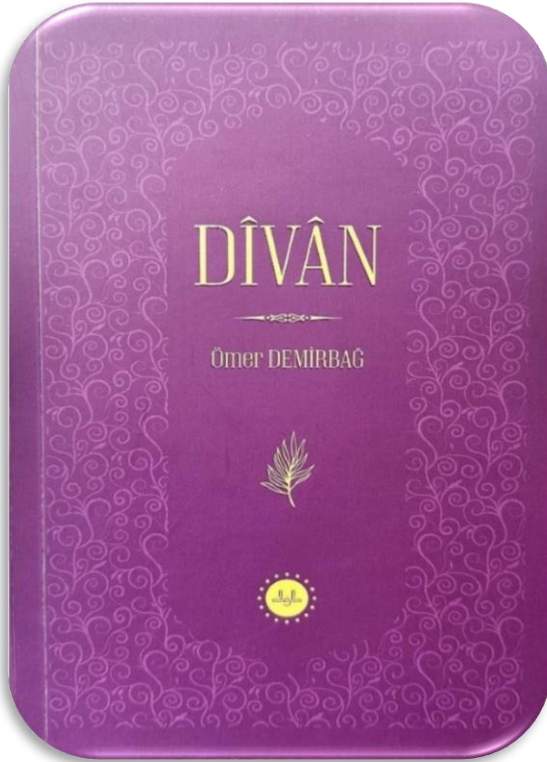

DÎVÂN (ÖMER DEMİRBAĞ)
Divan (Ömer Demirbağ)

Abdulsamet DEMİRBAĞ

Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, sametdemirbag2323@gmail.com, orcid: 0000-0002-0438-2419

DOI: 10.51592/kulliyat.1448473

XIII. yüzyılda başlayan divan edebiyatı, kendi başlangıç dönemlerini geride bırakan İslami Arap ve Fars edebiyatlarından etkilenmiştir. Divan edebiyatının Arap ve Fars edebiyatlarına karşı tarihî sürecine bakıldığında başlangıç asrı olan XIII. yüzyıl takip ve taklit, XIV. yüzyıl etkilenme, XV. yüzyıl İslam medeniyetinin diğer edebiyat dünyalarıyla at başı gittiği bir dönemdir. XVI. yüzyılda ise divan edebiyatı kendi ihtişamına kavuşmuştur. XVII. yüzyılda bir önceki yüzyılın görkemi devam ederken bu süreç XVIII. ve XIX. yüzyıllar boyunca devam ederek günümüze kadar ulaşmıştır (Demirbağ 2011: 12).

Geçmişten günümüze değin Türk-İslam kültürünü ve sanatını yansıtan divan edebiyatı döneminde olabildiğince eser kaleme alınmıştır. Birçok nazım şekli ve türünün görüldüğü edebiyatın bu dalında manzum eserlerin

yanında mensur eserler de yazılmıştır. Yazılan bu eserler, yüzyıllar boyu sevilerek okunmuş, okuyucularının gönlüne tercüman olmuştur. Öte taraftan divan edebiyatı, dinî kaynaklardan beslenmiş olması hasebiyle bu konuya hassasiyet gösteren toplumun da ilgisini çekmiştir. Kaside, gazel, mesnevi ve diğer nazım şekilleri ve türleriyle seçkin eserlerin ortaya konduğu bu köklü edebiyat, oluşum döneminden bugüne iniş ve çıkışlar yaşamasına rağmen varlığını korumuştur. Özellikle bu alanda şairlerin toplandığı divanlar önem arz etmektedir. Ahmet Paşa, Necâî, Zâtî, Şeyhî, Fuzûlî, Bâkî, Nâbî, Nef'î, Şeyh Gâlib, Nedim gibi muhteşem şairler yetiştiren divan edebiyatının her ne kadar son bulduğu kabul edilse de varlığını bugün de devam ettirmektedir. Günümüzde divan kaleme alarak bu geleneği sürdüren şairlerden biri de Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde Dr. Öğr. Üyesi olarak görev

yapan Ömer DEMİRBAĞ'dır. Demirbağ, akademisyenliğinin yanında konferans ve TV programlarıyla divan şiirine ilgi duyulmasına öncülük eden isimlerdendir.

Ömer DEMİRBAĞ'ın *Dîvân* adıyla yayımladığı bu eser, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2. baskı olarak Ocak 2024'te basılmıştır. 271 sayfadan oluşan eserin sol tarafında şiirlerin yeni harfli, sağ tarafında da eski harfli metnine yer verilmiştir. Bu yöntemin hem edebiyat öğrencileri hem de Osmanlı Türkçesine ilgi duyanlar için oldukça isabetli olduğunu düşünüyoruz.

Dîvân, Hayati İNANÇ Bey'in takrizi ile başlamıştır. Dîbâcenin başında (-I-) şair, kitabın 16 yaşından beri kaleme aldığı şiirlerinden oluştuğunu dile getirmektedir. Günümüzde de divan şiirinin devam ettiğini birtakım örneklerle ortaya koyan şair, divan tarzında yazdığı bu eserinin dört bölümden oluştuğunu belirtmektedir. Bu bölümler *Gazeller*, *Musammatlar*, *Nazm'lar* ve *Ayşe'ye Dair*'dir (Demirbağ 2024: 10-11). Dîbâce bölümünün ikinci kısmında (Şiir ve Tasavvuf) şiir ve tasavvuf hakkındaki düşüncelere, üçüncü kısmında (Şiir Ne) da şiirle ilgili çeşitli tanımlara yer vermektedir.

Dîvân'ın Gazeller bölümünde 63 gazel bulunmaktadır. Mahlas kullanılmayan gazellerin sonunda şiirin yazıldığı tarih ve yer ismi yazılmıştır. Gazellerin beyit sayısı 5-12 beyit arasında değişmektedir. Gazellerin bir kısmı *Gazel* ismiyle başlıklandırılmış, bazı gazeller için de özel adlandırmalar yapılmıştır. *Tevhîd*, *Münâcât* (2), *Na't Gazel* (2); *Hazret-i Pîr'e Gazel*, *Gül Gazeli*, *Uykuma Gazel*, *Ayasofya'ya Gazel*, *Korona Gazeli*, *Elaziz'e Gazel*, *Azerbaycan'a Gazel* başlıklı gazellerin yanında "Gazel" başlıklı gazeller de bu bölümde yer almaktadır.

Şair; aşk, ayrılık, vatan hasreti, ölüm gibi konuların yanında güncel konular hakkında da gazeller yazmıştır. Örneğin Ayasofya'nın tekrar ibadete açılmasına, Karabağ zaferine ve koronaya yazdığı gazeller bu hususu göstermektedir. *Musammatlar* bölümünde kıt'a (na't), murabba, şarkı, bend (2), rubâî (4) nazım şekilleri; *Dostlara*, *Hesaplaşma*, *Kadın*, *Göle'ye Mektup*, *Gençlik*, *Cevaptır!*, *Olmadı*, *Birine Sitem*, *Eski Mâcerâ*, *O Eski Mâcerâ*, *Hep O Eski Mâcerâ*, *Başım*, *Buhran*, *Arzım*, *Can Sıkıcı Bir Şiir*, *Yirmi İki Haziran*, *Bir Sabah*, *Düşünürüm*, *Bükülmek* isimleriyle yazılan 28 şiir bulunmaktadır.

Nazm'lar bölümünde *O Karikatüriste*, *Elaziz'de Bir Güz Yağmuru*, *Gece*, *Siyonist Yahûdî'ye 1*, *Siyonist Yahûdî'ye 2*, olmak üzere 5 şiir bulunmaktadır. Bu bölümdeki şiirlerde tasvirli bir dilin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca *Siyonist Yahûdî'ye 1*, *Siyonist Yahûdî'ye 2* şiirlerinde Yahudilerin yaptığı zulüm ortaya konmuştur.

Ayşe'ye Dair bölümünde *Ayşe'ye Gazel* (3), *Uzakta*, *Ayşe'ye*, *Ayşe'ye Sayıklama*, *Ayşe'ye Murabba* ve *Ayşe'ye Son Sözler* olmak üzere 8 şiir bulunmaktadır. Bu bölümde şairin, kızı Ayşe'ye duyduğu derin özlem ile yanında olmayışının ıstırabının izleri görülmektedir. Kitabın son kısmında ise Ömer DEMİRBAĞ'ın öz geçmişine yer verilmiştir.

Demirbağ'ın şiirlerinde dikkat çeken önemli hususlardan biri de mahlas kullanmayışıdır. *Dîvân*'ın 60. sayfasında bulunan gazelinde şair bunu nükteli bir biçimde şu şekilde ifade etmiştir:

Bilmez mi bilen şî'r ü gazel şimdi kimindir

Ma'lûm diyerek mahlas ü imzâyı bıraktık (Demirbağ 2024: 60)

Ömer DEMİRBAĞ'ın XXI. yüzyılda 16 yaşından beri yazdığı şiirlerini divan oluşturacak şekilde kaleme alıp yayımlaması, divan şiiri geleneğinin devam ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Bu divan, hem bu alanda eğitim gören hem de klasik şiire ilgi duyanlar ve araştırmacılar için önemli bir eserdir. Geleneği geleceğe taşıyan bu divan, aynı zamanda divan şiirinin devrinin kapandığı söylemlerine karşı da bir reddiye niteliği taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Demirbağ, Ömer (2011). Kadı Burhânettin ve Şiiri. Ankara: Gazi Kitabevi.

Demirbağ, Ömer (2024). Dîvân. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.

